

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy óra 50 lei.
Nagyváradon: egy óra 40 lei.

Főszerkesztő: **HEGEDÜS NÁNDOR**
Felelős szerkesztő: **MARÓT SÁNDOR**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezső)-utca 6.

A horvát nemzet az önrendelkezési jogra apellál

A horvát képviselők várják a belgrádi kormány szigorú fellépését —
Malamennyien csatlakoztak Radics külföldi akciójához — A muzulmánok
is el akarnak szakadni Szerbiától

Szabadka, augusztus 24. Radics István szeparatista horvát képviselő külföldi utjának részletei és céljai most kezdenek kibontakozni teljes nyíltsággal. A horvát köztársasági parasztpárt vezetésével felhagyott az eddigi titkolózással, nyilván azért, mert vezérét biztonságban tudta Londonban. Ugy látszik, hogy a horvátok lokk bizik Radics londoni útja sikerében. Mert elérkezettnek látja az időt Belgráddal szemben a nyílt harc felvételére és ezt a harcra készséget a Radics-párti képviselők hétfőn tartott ülésükön nyilván is hangosították, sőt az erre vonatkozó határozatot hivatalos kommuniké keretében nyilvánosságra hozták.

A horvátok a jelek szerint Radics londoni akciójának parlamentáris jellegét akarnak adni.

E célból tartották Zágrábban hétfőn a horvát képviselők plenáris ülését és határozatukat az egész horvát nép akaratának nyilvánították. A határozatot súlyosabbá teszi, hogy azt az ülésen jelenlévő muzulmán képviselők is elfogadták.

Belgrádban érthető nyugtalansággal fogadják az újabb eseményeket, annál inkább, mert londoni jelentések szerint

Radics már tárgyalásokat folytatott Lord Curzon angol külügyminiszterrel és Lloyd George volt miniszterelnökkel

a megindítandó diplomáciai akció ügyében.

Hétfőn délután a Horvát Köztársasági Parasztpárt képviselőinek plénuma negyedik ülését tartotta Zágrábban, Kovacevics Dragutin képviselő elnökletével. Az ülés hosszú vita után, teljes egyöntetűséggel jóváhagyta azt a határozatot, amelyet még a Radics elnökletével tartott legutóbbi pártválasztmányi ülés hozott, amely szerint

a párt teljesen szükségtelennek és céltalannak tart minden további tárgyalást Belgráddal,

mert ezek a tárgyalások eddig minden esetben eredménytelenül végződtek. A párt elnökének, Radics Istvánnak külföldi útjával kapcsolatban a képviselők plénuma a következő határozatot hozta:

A horvát nemzeti képviselőlet különleges meghatalmazásokkal látja el elnökét, Radics István képviselőt. A meghatalmazások diplomáciai akció keresztülvitelére is vonatkoznak, amelyeknek az a céljuk, hogy békés, pacifista uton

teljes mértékben elismertessék a horvát nemzet önrendelkezési jogát

egyrészt a nemzetközi szerződésekben, másrészt a békeszerződésekben megállapított határokon belül oly módon, amint az az 1923 március 18-iki választások alkalmával a horvát nép egyöntetű akaratából megnyilatkozást nyert.

A horvát köztársasági párt főbizottságának hétfői ülésén jelen volt három muzulmán képviselő is, akik pártjuk nevében is elfogadtak minden határozatot. Még e hét folyamán különben a klerikális párt, a Spahó-párt és a horvát köztársasági parasztpárt közös értekezletet fog tartani Zágrábban, amelyen beszámolnak Radics külföldi tárgyalásainak eddigi eredményéről és olyan értelmű határozatot fognak hozni, amely szerint közös külföldi diplomáciai akciót indítanak meg.

Londonból már hivatalos jelentés érkezett Belgrádba arról, hogy Radics István augusztus 17-én odaérkezett. Radics azonnal érintkezésbe lépett az angol vezető körökkel és tárgyalásokat folytatott Lloyd George volt miniszterelnökkel, valamint Lord Curzon külügyminiszterrel és más politikusokkal. Ezek a tárgyalások inkább informatív jellegűek voltak, azonban megállapítható, hogy ezeket az informatív tárgyalásokat, abban az esetben, ha a helyzet úgy alakulna,

aktív diplomáciai lépések is követnék az angol kormány részéről.

Mint Belgrádból jelentik, dr Csimics zágrábi királyi helytartó hétfőn délelőtt utasítást kapott a belügyminisztertől, hogy

a horvát köztársasági parasztpárt vezéreivel szemben szerezzen ér-

vényt az állam védelméről szóló törvénynek, az u. n. obznának.

A hír még nem nyert megerősítést, de Belgrádban hivatalosan nem is cáfolják.

Az obznana-rendelet alkalmazásáról szóló rendelkezés hírét a késő éjszakai órákban Zágrábból megerősítik. Hír szerint a horvát köztársasági parasztpárt vezetői kijelentették, hogy mindenre elkészültek és készek Belgráddal szemben a legélesebb harcot felvenni.

A Bács megyei Napló zágrábi munkatársának ezzel kapcsolatban a blokk vezetősége részéről a következőket jelentették ki:

A horvát köztársasági parasztpárt kötelékében azokat a híreket, melyek arról szólnak, hogy a párt vezetői és képviselőivel szemben a kormány a legszigorubb intézkedésekkel akar fellépni és ellenük az obznana-törvényt kívánja alkalmazni, — a legnagyobb nyugalommal fogadják. Éppen ilyen nyugalommal veszi a párt tudomásul, hogy Radics István külföldi tanácskozásaiért a kormány a párt vezetését is felelőssé fogja tenni, mert a párt megvan arról győződve, hogy Radics a külföldön nem fog olyant tenni, ami a horvát nép érdekeivel ellenkeznék.

A horvát köztársasági parasztpárt változatlanul a régi ragaszkodással áll Radics mögött, akinek minden lépéséről értesülése van.

A hétfői ülésen egyébként hangsúlyozták, hogy Radics külföldre való utazása a párt vezetésével és felelős tényezőivel egyetértésben, azoknak tudtával történt és ezeknek titokbantartása tisztán azt célozta, hogy Radics minden akadály nélkül Londonba juthasson.

korlati kurzus hat hónapig tart és aki ezt sikerrel elvégzi, azt egy újabb hathónapi próba gyakorlati idő után véglegesítjük. Erre a tanfolyamra mindenkint felvesszük, aki postatisztviselő akar lenni, ha az iskolai előképzettsége meg van és a román nyelvet tökéletesen bírja. Temesváron hasonló iskolát létesítünk, amelynek időtartama két év és postafőtiszteket képez ki. A kurzuson résztvevők ingyen kapnak lakást, teljes ellátást, fürdőt és havi 50 lei zsebpénzt.

— De nagy gondot fordítunk arra, hogy a magyar nemzetiségű régi kipróbált tisztviselőket, akik, mivel az államnyelvet nem bírják, felette megnehezítik ma a postaigazgatást, — ne kelljen elbocsájtani. Azokat a magyar tisztviselőket vagy tisztviselőnőket, akik nem bírják az államnyelvet, 3—6 hónapi időre valamelyik régi helyi postahivatalhoz helyezik át, hogy ott a nyelvet elsajátítsák és a rendszerünket megismerjék. Hat hónapnál hosszabb időre senkit sem küldünk ki a nyelvet elsajátítani. Hat hónap múlva mindenki a régi hivatalát foglalja el. A tisztviselők lakásáról és olcsó ellátásáról mi gondoskodunk. Két turnusban küldjük a régi tisztviselőket. Az első turnus szeptember elején indul.

— Meg kell azonban jegyezni, hogy nagyon kevés az olyan tisztviselő, akit ki fogunk küldeni a régi. Az én kerületből összesen harminc tisztviselőt küldök ki.

Ezután elmondtuk az igazgatónak, hogy a Nagyvárad Esti Lap legutóbbi száma súlyos panaszokat közöl a távirádahivatal működése ellen.

A vezérinspektor azonnal utasítást adott a legszigorúbb vizsgálat megtartására és kijelentette, hogy minden erejével azon lesz, hogy hasonló panaszra ne adjon okot a posta.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Szombat — Vasárnap

A Vámpirok

Izgalmas kalandor film
5 felvonásban.

A főszerepben:
Luciano Albertini és
JACK a csodamajom

DORIAN FILM

A jassii tüntetések

A *Dimineata* és a *Presa* hasábjain közölnek tudósításokat a jassii antiszemita diáksztrájkokról. A *Dimineata* részleteket közöl arról, hogy miként garázdálkodik a tömeg az utcán és miként zúzták be egy zsinagóga ablakait. Megállapítják azonban ezek a tudósítások is, hogy a katonaság és a rendőrség magatartásán megtört a nagyobb erejű tüntetés. A hadsereg és a lakosság között nem volt semmiféle összeütközés, amint ezt az első hírek jelezték. Néhány ablakbetöréssel kivül jelentékeny rombolás nem volt.

A *Viitorul* részletes cáfolatot ad ki a *Dimineata* tudósításával szemben. Kifejtja cáfolat, hogy a csapatok szétszórta a tüntetésre készülő tömeget. Megcáfolja a *Dimineata*-nak ezt az állítását, hogy égő faklyát dobta volna a katonaság közé. Az egyetemre betódult ifjúságot az őrség csak egyesével bocsátotta ki az épületből. Az éj folyamán rombolás nem történt. Zelea Codreanu tanár a sziguranca fogja, mert I. Jorga ügyész ellen agresszív lépést tett. Az izgatott kinyomozására a vizsgálat folyik. A rend végleges biztosítására szigorú intézkedések történtek.

Jorga professzor a *Neamul Romanesc*-ben feltűnést keltő cikket ír az antiszemita vezérek ellen, akik semmi építő munkát nem végeznek, csupán Románia teljes erkölcsi presztizsét aláaknázzák. Ezt megelőzőleg a tudós professzor ugyancsak lapjában a romániai zsidókérdés történelmi, politikai összefüggéseit világítja meg mindkét oldalról. Jorgának ugyanis szemére hányták, hogy bizonyos fokig ő is antiszemita, mert pártjába nem akar zsidókat felvenni és nyílt kérdést intéztek hozzá, hogy mit szándékozik tenni a jövőben? Jorga kijelentette, hogy ez nem igaz, azok a zsidók, akik programját osztják, tagjai lehetnek pártjának.

Majd kifejti a zsidókérdés lényegét, amely szerinte létezik. Történelmi szempontból vizsgálva a dolgokat, három megjegyzése van: 1. Minden embernek, aki egy törvények által kormányzott társadalomhoz tartozik, igazodnia kell a törvények határozatához. 2. Ha egy ország kötelezettséget vállal magára, valamelyes szerződés végrehajtására, köznöves, hogy a szerződésnek milyen okai vannak, be-

Értesítem

a nagyérdemű közönséget, hogy rak-
táramra eredeti angol

téli kabát és őszi divat
ujdonságok érkeztek

előnyös vétel folytán mérsékelt árak.

HORBÁTZ JÓZSEF tértli szabó

Gen. Mosoiu (Mezőy M.)-u. 4/a. sarok üzlet

Az „Atlantic” nyári moziban és „Apolló” moziban

A Sötétség gyermekei

érdekfeszítő társadalmi dráma 2 részben 10 nagy felv. Főszerepben Gilt Hegera

Első rész: Szombat, vasárnap, hétfő

Ezt megelőzi:

„Ő” mint rendőr, kacegtató vigjáték

Második rész: Kedd, szerda, csütörtök.

Ezt megelőzi

Egy rendkívül humoros vigjáték.

„SPLENDID”-nél

Str. Avram 16 (Kossuth-
lancu 16)

Hungária Cipőgyárral szemben

Javitják a postaforgalmat

— Nyilatkozik az új postaigazgató —

Csak néhány hete, hogy a nagyvárad újonnan alakított postai kerületi inspektorátus vezetését átvette Marini Aurél vezérinspektor, akit Bukarestből delegált ide a postigazgatóság. Marini vezérinspektor hosszabb ideig a kerületét járta be, amely Bihar, Szatmár, Szilágy, Máramaros vármegyékből áll és csak az elmúlt napokban érkezett haza.

A Nagyvárad munkatársa felkereste a vezérinspektort, hogy inspekciós utjának eredményéről felvilágosítást kérjünk, egyben érdeklődni akartunk, hogy mi a vezérinspektor álláspontja a távirádahivatal ellen a lapokban elhangzott panaszok ügyében.

Marini vezérinspektor már hosszabb idő óta van a posta szolgálatában és a régi postai körökben, mint kitűnő és becsületes tisztviselőt ismerik. A vezérinspektor részletesen tájékoztatta munkatársunkat minden olyan eseményről, amely a közönséget is érdekli, mert hiszen az tagadhatatlan, hogy a postaszolgálat ma sok kívánni valót hagy maga után és ezért a közönség az, amelyet legjobban érdekel, hogy milyen intézkedéseket tett a vezetőség a normális állapotok megteremtésére.

— Nemrég fejeztem be inspekciós utamat és az azon tapasztalatokkal általában meg vagyok elégedve. Két helyen visszaélésekre jöttem rá. A borsai postahivatalban negyvenezer leiről nem tudott azonnal elszámolni Simon Gábor postamester, akit azonnal felfüggesztettem és bűnügyi eljárás indult ellene. Ugyanaz az eset fordult elő a vaskói postahivatalban. Itt is negyvenezer lei körül van a pénztári hiány. Drafgar Alexandru postafőnök ellen megindult az eljárás.

— Általában meg vagyok elégedve a tapasztalatokkal és most, hogy a viszonyokat ismerem, megkezdtem a munkámat is.

Első dolgom a Nagyvárad—Arad—Temesvár vonalakon a rendszeres postai forgalom megindítása. Már régen megindult volna a forgalom, de a pálya meglazult és az utasok átszállással közlekedtek. A postai szállítmányokat ilyen viszonytárságos utnak nem tehetjük ki. De éppen most kaptam értesítést, hogy a rendes forgalom helyreáll és remélem, hogy egy hét múlva beállithatom a postakocsikat is.

— Éppen így, hogy a külföldi csomagforgalmat könnyebbé és gyorsabbá tegyük, az állomási főposta mellett egy vámvizsgáló helyiséget állítottunk fel. Itt azonnal átvizsgálják a külföldről érkező postacsomagokat és a szállítás a különböző vámállomásra való küldözéssel nem fog késedelmet szenvedni.

— Hogy a postai forgalom ma még nehézkes, annak fő oka az, hogy kevés a képzett tisztviselőnk, aki a román nyelvet tökéletesen bírja. Éppen ezért egy postatiszt-képző kurzust tartunk. A postapalota második emeletén internátust rendeztünk be. Ötven ágyas az internátus. A postai gya-

FÉRFI KALAPOT

URI DIVAT KÜLÖNLEGESSÉGET
sehol nem lehet olcsóbban
beszerezni, mint

csület dolga, hogy respektálja azt, amíg az közhatalmilag meg nem változik. 3. Senkit sem lehet felelőssé tenni azért, mert valamelyes nemzethez tartozik. csupán azért, amit mint egyéniség követ el. Közülünk mindenki ebben, vagy abban a formában azt a nemzetet képviseli, amelyhez tartozik, de egyben önmagát is képviseli.

Jobban tennék a jasi-i faszisták, ha először magukhoz intéznének kérdést,

hogymi pozitívumot végeztek nemzetük életében és mi jogosítja fel őket a mások ellen való feltűzésre, hogy egy egész nemzetet föllovaljanak.

Végül Jorga a csatolt részek zsidókérdését vizsgálja és kimondja, hogy Romániának kötelessége a legteljesebb törvényszerűség eszközeivel megoldani azt és az egész békére vágyó emberiség kívánságainak engedni.

Párisba szökött egy nagyváradai kereskedő

Winter Gézát szabadon bocsátották — Tisztázódott a nagy permiszcsalás

Tegnap megírtuk, hogy a nagyváradai rendőrség az aradi rendőrség felhívására előállította Winter Gézát ismert sertesbizományost. Winter Gézát kihallgatása után azonnal szabadon bocsátották. Winter Géza neve, minden komolyabb alap híján egy nagyarányú permiszcsalásba keveredett bele, melynek több nagyváradai szereplője van, akiknek azonban már lényegesebb szerep jutott a nagy éledeklődéssel kísért milliós bűnperben. Az egyik szereplő egy Füredi nevű ügynök, aki mint közvetítő került a permiszcsalás középpontjába, a másik nagyváradai, akit a család tulajdonképeni elkövetésével gyanúsítanak Nagy Lajos kereskedő, aki már túl is van a határon. Megszökött és eddigi valószínűség szerint Páris fele tart.

Egy permisz, mely milliókat ér Aradon, de Nagyváradon semmit.

Nagy Lajos vörös bajszos, cvikkert hordó, kissé elnizó ember, akinek az agilitás fő üzleti feltétel volt, növelte a bizalmat és komoly, megállapodott kereskedői jellegű kölcsönözött. Nagy Lajos esztendőket ezelőtti téglagyári igazgató volt, az impérium óta azonban attért a sokkal jövedelmezőbb faüzletekre, petroleum exportra, marhaszállításra. A legismertebb és legkeresettebb kijáróvá nőtte ki magát Nagy Lajos, miután elhagyta Magyarországot, ahol első üzleteit kötötte.

Ennek a Nagy Lajosnak és Braviana bukaresti fiatalembernek nevére volt kiállítva az a 146 darab marhára szóló permisz, melyet július 20-án Füredi ügynök a nagyváradai piacon szelvényben-hosszában mindentörök kint. Többek között felkínálta ez a Füredi a permiszt Winter Gézának is, aki szintén nem vette

meg. Nem vették meg a permiszt Nagyváradon azért, mert annak ellenére, hogy el volt látva Sassu miniszter aláírásával és az illetékes összes fórumok pecsétjével, mégis gyanusnak látszott. A beavatottak ugyanis jól tudták, hogy a miniszter a marhaexport betiltásával márciusban negyvenezer permiszt vont be. Azokat a permiszeket, amelyeknek meghosszabbították az érvényét, viszont június 5-ig bocsátotta ki a miniszter.

A Nagy Lajos és Braviana névre kiállított 146 darab marha kiszállítását engedélyező és a Füredi ügynök által felkínált permisz július 10-én kelt.

A nagyváradai kereskedők, akiket hiába próbáltak már máskor is falhoz állítani körmonfont permiszcsalók, ezért nem adtak egyetlen krajcárt sem azért a permiszért, melyért viszont Aradon Méra kereskedő és Pataki Sándor budapesti fiatalember, aki Aradon élőállat exporttal foglalkozott, egymillió kétszáz ezer leit fizettek ki. A nem sikerült nagyváradai próbálkozás után ugyanis a permiszt Aradon próbálták eladni és ott az a két ur ezért a horribilis árért meg is vásárolt.

A kurticsi vámhivatal primának találja a hamis permiszt

Az aradi emberek se fizetnek azonban kiértéktelen cédulákért milliókat. A pár soros okmányt mielőtt megvásárolták volna Méra és Pataki, bemutatták a kurticsi vámhivatalnál. A kurticsi vámlőnök átvizsgálta az iratot és mert minden aláírást és pecsétet rendben talál, kijelentette, hogy a permisz prima s az export bármikor végrehajtható. Az aradi exportőrök így kezdtek, teljes jóhiszeműség-

gel a 146 darab marha leszállításához. Az egész mennyiséget át is hajtották a kurticsi határon annak rendje és módja szerint, minden törvényes feltétel betartásával, míg a napokban váratlanul mindkettőjüket le nem tartóztatták.

Méra és Pataki jóhiszeműségét igazolja, hogy nem tudták azt, amit minden svindler tud,

amikor hamis permiszekkel dolgozik. Természetes, hogy azt sem tudták, hogy az egymillió kétszáz ezer leiert vásárolt permiszük hamis.

A permiszek ellenőrzése ugyanis úgy történik, hogy a permiszeket, ha a rajta engedélyezett állatmennyiségeket már leszállítják, a vámhivatal visszaküldi a miniszteriumhoz megsemmisítés és kontroll végett. A dolgok megértéséhez hozzátartozik, hogy nem kötelező az engedélyezett mennyiség egyszerre való leszállítása, hanem az export részletekben is történhetik. A permisz-csaló tehát például egy 146 darab marhára kiállított engedély alapján exportál részletekben, esetleg száznegyvenet. A vámhivatal minden egyes szállításnál rávezeti a permiszre, hogy hány marhát vittek már ki az engedélyezett mennyiségből és aztán a permiszt az illető exportőrnek visszaadja.

A vámhivatal csak a teljesen leszállított permiszt vonja be és küldi fel Bukarestbe, Méra és Pataki, akik kétségkívül nem tudták, hogy hamis permisszel dolgoznak, leszállították az egész mennyiséget s permiszük így a miniszteriumhoz került. A miniszteriumban azonnal megállapították, hogy csalás történt s táviratilag elrendelték a vizsgálatot. Így tartóztatták le Mérát és Patakit, akiknek a bemondása alapján került Aradra Füredi ügynök is.

Nagy Lajos és Braviana pénteken még Nagyváradon voltak, szombaton tűnik el akkor, amikor Aradon kladták ellenük az elfogató végzést.

A megijedt Füredi ügynök hivatkozott kihallgatása alkalmával Winter Gézára, mint aki látta a permiszt Váradon. Az aradi rendőrség csak elővezetni kérte az egész bűnügyben tisztán informatív szerepet játszó Winter Gézát, akit a nagyváradai rendőrség ennek ellenére éjszaka két óraker ágyából költött fel. A vonat csak reggel indult, ezért Winter kérte, hogy szállodába mehessen. Az ügyeletes tisztviselő azonban cellába záratta a sertesbizományost.

Börtön helyett munka

Irta: Nagy Márton,
nyugalmazott főszolgabíró.

Egy cikkemben már ismerttettem kormányunk radikális intézkedését a szegény-ügy terén, kapcsolatban a javíthatatlannak látszó munkakerülők kényszermunkára szorításával. Az újságok ismertetéseiből mindjobban kidomborodnak az üdvös törvény rendelkezései, melyeknek lelkiismeretes végrehajtását nem sürgethetjük eléggé városi tanácsunknál, melynek feladata magaslatára kell emelkednie a kérdésben.

Sajnálattunkra még ma sem ismerjük teljes szövegében az új törvényt. Amennyit azonban máris tudunk belőle, hogy a költségeket az állam fedezi s hogy a koldusok és munkakerülők a nagyobb városokban fognak összegyűjtetni s innét szétosztatni, még pedig az öregek az aggokházába, a suhancok a javítóba vagy patronázs alá, a betegek a kórházakba, végül az egészséges munkakerülők Besszaráblába, hol közmunkára szoríthatnak.

Az ugynevezett koldusok és dologkerülők csavargókkal szemben tehát megtörténik az elbánás. De szerény véleményem szerint ennél a csoportnál még nem szabad megállanunk. Razzlát kell tartanunk a kisebb büntetésre ítélt zárkában, valamint a toloncházakban is. S az ott helyülő életerős embereket is kényszermunkába kell állítanunk, hogy egyrészt azok se egyék ingyen az állam kenyérét, másrészt azok is a nemesítő munka hatása alatt javulhassanak.

Az egész művelt világban új áramlatok törnek utat az állami és társadalmi renddel szembekezdő elemek elleni, védelmi rendszer terén.

Eddig a büntetés, a megtorlás volt az egyedüli cél. Most azonban a büntetés és megtorlás mellett bizonyos mentési és védekezési rendszer honosul meg mindenfelé a bűnesetekkel szemben, óvó, javító és nevelő rendelkezésekkel. S itt használható ki üdvösen a kényszermunka s a dologház — az egész vonalon, egy kevés valláserkölcsei oktatással fűszerezve.

Az állami és társadalmi renddel szembekezdőkkel folytatandó védelmi berendezkedésünkbe beletartozik a kényszermunka, mint „büntetési nem” és javító eszköz. Az állami fegyházakban eddig is be volt vezetve a rabmunka, asztalos, szabó és fémpipari rendszeres műhelyekkel.

Miért helyezzük hát éppen a börtönben és toloncházban elhelyezett s a legtöbb esetben közveszélyes bűnösök; a munkabíró koldusok, megrögzött dologkerülők csavargók, kiknél a koldulás, csavargás számtalan esetben csak ürügy, lopások, betörések, rablások és egyéb bűncselekmények sikeres előkészítésére, a helyi viszonyok ravasz kikémlésére.

Itt döntendő el természetesen az előző cikkemben már felvetett nagy elvi kérdés, hogy ugyanis a bűnöző és veszélyes egyének melyik kategóriái és hogy minő foglalkozási ágak és hogyan vonaszanak be — a nagy közterhekkel sújtott gyárosok, iparosok, kereskedők anyagi károsodása nélkül — a különben feltétlenül üdvös kényszermunka körébe?

Nem lehet céloim e cikk szerény keretében a kérdés büntetőjogi és nemzetgazdasági bővebb fejtegetése.

Van azonban rendőrhatalmági hosszas tapasztalatom szerint egy kategóriája a társadalmi rendre

veszélyes elemeknek, mely már régen megérett a kényszermunkára.

S csupán feladata magaslatán álló rendőrségünk-től s a helyét szintén megálló derék polgármesterről függ, hogy ezek a munkabíró bűnösök akár már a holnap napról kezdődőleg azonnal munkába is állíthatassanak.

És ez a kategória a városunkat ellepő csavargók és koldusok társadalmi rendünket állandóan fenyegető gárdája s a közigazgatási tömlőcöket és toloncházat ellepő kihágók tábora.

S itt engedjék meg a hivatalokat most betöltő tagjai az újabb nemzedéknek, nekem, mint negyven évig a kiváló csendőrség élén szintén rendőri ügyeket is vezető, tapasztalt, öreg szakembereknek, hogy némi utbaigazítással szolgáljak a dolog gyakorlati keresztülvitelére.

Mindig elítéltem a sajtóban is állhumanitását az 1879. évi negyvenedik törvénycikk ismeretes 18-ik szakaszának, mely úgy a csavargásra, mint az összes kihágásokra kiterjedő szabályként kimondja, hogy az elítélt munkára kényszeríteni nem szabad.

1880-ban, vagyis a magyar büntető törvény életbelépte előtt úgy a fővárosban, mint a vidéken minden nagyobb városában voltak már dologházak s így a multtal szemben visszaesés állott be.

Most tehát én e téren a legsürgősebb teendőt abban látom, hogy a kényszermunkát behozó új törvény szellemével amúgy is ellentétbe kerülő kihágási törvény ominozus 18-ik szakaszától — mely a kihágásért elítélt munkába fogását megtiltja — egyszerűen tekintsünk el. S úgy a csavargásért 8 napra és visszaesés esetén annyiszor, amennyiszor újabb és visszaesés esetén 30-30 napra már elítélt vagy elítélendő bűnösöket, mint az összes közigazgatási kihágásokért elítélteket.

Három nagy vámcsempészési per
 folyik most Aradon, köztük még az ottlakai csempészés. A három pernek negyven letartóztatottja van, akiket Bukarestbe kísérték. Grilla, aradi rendőrprefektus egyedül Winter Gézát bocsátotta szabadon, akinek a szerepe minden kétségen felül tisztázva van. Winter azt az utasítást kapta, hogy ha a bukaresti rendőrségtől információk céljából meghívást kap, utazzon le vallomástétel végett.

Nagy Lajos és Bravianu után az egész ország rendőrsége nyomoz. Nagy Lajos már régebben hangoztatta ismerősei körében, hogy külföldre utazik és Párisban akar megtelepedni. Ebben az irányban is megtörténtek az elfogatást célzó rendőri intézkedések.

Megakadályozzák a színház megnyitását

Ugy emlékezünk rá, hogy amikor tavaly Parlagi meg akarta kötni a szerződést a várossal, mindig arra hivatkoztak a szerződés ellenfelei, hogy mire való a szerződés, mikor még nem tudjuk, ki kapja meg a miniszteritől a koncessziót. Mindig a koncesszió bizonytalanságába fojtották bele a végső szó kimondását. Nos: végre a sok huza-vona után a kultuszminiszter Parlaginak adta ki a játszási engedélyt erre az esztendőre.

És most, miután ez a koncesszió a direktor kezében van: azt mondja a színügyi bizottság elnöke és egy-két tagja, hogy még nem bizonyos, hogy Parlagi miféle színházra kapott játszási engedélyt, mert a várost erről nem értesítették. Valóban elítélendő, hogy a miniszter nem tartja érdemesnek a várost arra, hogy pár sorban legalább tudassa, hogy a város tulajdonában levő épülettel miként rendelkezik. De ha ez szomorú is a városok presztízsének és önállóságának szempontjából, viszont nem tilok, hogy a miniszter más ügyekben is teljes hatalommal díktál a város jogai, vagyona, bevétele, személyzete felett és sohasem vettük észre, hogy ezek az urak, akik a város jogaira most egyszerre olyan érzékenyek lettek, felszólaltak volna. De nagyon meglepő a koncesszió körül való új vitézi torna azért is, mert hiszen, ha a bizottság egyes tagjai ez előtt olyan nagy súlyt helyeztek a koncesszióra és nem kötötték meg a város nevében a szinigazgatóval a szerződést, akkor most miért kicsinylik le a koncessziót és miért akarják annak erejét deklasszifikálni.

büntetésük tartamára, elzáratásuk szigorítására szorítsuk kivétel nélkül azonnal kényszermunkára.

És addig is, amíg megfelelően berendezett dolgozházak létesülnek s a meglévő fogházak, toloncházak átalakíttatnak, a munkabíró, erős férfiakkal fűrészeltessenek, aprítottassanak tüzfát a városházának, iskoláknak, városi üzemeknek s csekély bér ellenében a városi tisztviselőknek. Sepertessék fel velük a városi szegődötött utcáprók seprőtől amugy is szűz, de annál szemetesebb külvárosi utcákat. Javíttassák derék hegybírók, Réz kapitány ellenőrzése mellett a hegyközség botrányosan rossz útait. A gyengébbekkel és nőkkel pedig fosztassanak libatollat, csináltassanak velük, a városi levéltár kiselvezett papíraiból a kofák részére papirzacskókat (mindjárt jobban is élelmezhetik a most már dolgozó foglyaikat.)

Szóval: dolgoztassák, kenyérkeresethez szoktassák, lavítsák őket és szakítsanak a multtal, hogy maga az államhatalom etesse ingyen és kapassa dolgoztalanságra, lustálkodásra ezt az ingyen élő, dolgozkerülő hadat.

S hisyiek el drága, jó urai nemes városi tanácsunknak, hogy ez az ingyenes közimunka nagyon rá fog férni a mi örökös pénzhányban szenvedő városunkra is. Szegény városunkon segítsen legalább a szegény-ügy.

Meg kell csinálni ezt az egyetlen fillérbe sem kerülő, sőt erkölcsileg, anyagilag egyaránt gyümölcsöző reformot. Meglátják, hogy menni fog. Csak erőlyesen el kell kezdeni a munkát.

Különböen felesleges kérdések ezek, mert inkább úgy látjuk, hogy itt okokat keresnek a színház boldogulásának megállítására. Mert ha az elnöki szék felől mindjárt az első alkalommal ilyen ellenséges hangulat árad ki a szinigazgató kérései iránt, akkor bizonyos elfogultságot immár nem lehet elvitatni a színházzal vagy a szinigazgatóval szemben. Érthetően ez előttünk azok után, hogy Marcus István tiszteletreméltó törekvései a kultuszminiszteriumban is megtörténtek ezidő szerint. Elvégre most már nem lehet azt mondani, hogy a román színészet ellenségei buktatták el a vegyes nyelvű társulatot, mert maga a miniszter volt kénytelen az eszmét pénzügyi okokból elejteni.

Nagyvárad magyarajku polgársága fizeti ebben a városban az adók dandárját. Nincs tehát olyan morális ok, amely megtagadhatná a magyar színház támogatását ezekből a súlyos milliókból. Aki erre buzdít, az elvesztette minden tárgyilagosságát és megvonta a magyar színésztől minden jóindulatát. A színügyi bizottság tehát vagy személyes elfogultságból, vagy politikai motivumokból gáncsoskodik: ezt pedig tudomásul sző nélkül nem vehetjük. Elvárjuk a tanácstól, hogy függetleníti magát ettől a szellemtől és határozott gesztussal megadja a módot, hogy a színház megnyitassék.

A miniszteri koncesszió leszögez egy általános elvet, hogy a színház tagjai csak román állampolgárok lehetnek. De még a laikus is tudja, hogy ezt a gyakorlatban keresztülvinni nem lehet. Hiszen ez azt jelentené, hogy ha az erdélyi magyar színészek meghalnak, vagy megrokkannak, akkor a magyar színészetnek vége.

A tenniszverseny izgalmai

Ma délelőtti játszották a tenniszverseny eddig legérdekesebb mérkőzéseit. A verseny fokozatosan elérkezett ahhoz a pontjához, amikor már az egyes játékosok győzelmi lehetőségeit latolgatják az emberek. Gyorsan közeledik a döntő óra. A meglepetések beleszavarnak jól kialakult véleményekbe, aminek a következtében, természetesen újabb vélemény alakul. Ez az újabb vélemény rendszerint azt jelenti, hogy jól plüsszított lapdák halálra sebeztek egy öreg harcost s a gyilkos drájkokat valami fiatal önkéntes irányította, aki sneidigan izzadva támadott a „Multi családi örömeiben hűsülő” szingli partnere ellen. Az öreg, jönevű harcos elvérzett, a bátor önkéntest pedig a versenyszabályok értelmében „veszedelmes ellenfélle” léptették elő az elődöntő gárdába. Így lépett elő például Kiss Pál, aki 6:0, 6:1-re verte ma délelőtti Baldwint, a nagytechnikájú bukaresti sampionot.

Rekkenő hőségben játszott a dr. Lupp—Schlosszerné pár győztes meccsét Kelemen—Kálmánné pár ellen. Ez utóbbiakat a nagy meleg rendkívül elkedvetlenítette. Különösen Kelemen, aki teljes indiszpozícióval küzdött. Kálmánné így is bravuros játékot produkált, de friss s a meleget jobban bíró ellenfeleivel szemben nem érvényesíthetett. (Eredmény 4:6, 6:3, 6:3.)

Kelemen—Göncz 6:4, 6:4 arányban győz dr. Kiss—dr. Lányi ellen.

Lapunk zártakor Kövér Baba és Fülöpné meccs kezdődött, amelynek első fordulóját Kövér nyerte 9:7 arányban. Előreláthatólag Kövér Baba nyeri a női egyes bajnokságot.

Holnap délután a férfi egyes és a vegyes páros döntő mérkőzéseire kerül sor.

Hófehér, színes film és kassirozott

posztó kalapok
250 Leitől

KÖNIG kalapgyár, Körös-u. 16.
A raktár vétel kényszer nélkül megtekinthető.

A kisanant újra tárgyal a magyar kölcsön ügyében

Belgrádi lapok közlik, hogy a kisanant szeptember 15—19. között Marienbadban újabb értekezleten fogja megbeszélni a magyar kölcsön és jóvátétel kérdését. A Grazer Tagespost ehhez a híradáshoz hozzá fűzi, hogy a sinajai konferencia után elhatározott dolog volt a kisanant miniszterelnökeinek újabb eszmecseréje. csak a találkozás helyéről nem volt még pozitív döntés.

Valószínű, hogy az egyik cseh fürdőhelyen nem szeptember végén, hanem már a jövő hét végén megtörténik a tanácskozás, mely tényleg döntő elhatározást hoz a kölcsön előfeltételeinek megteremtésé ügyében. A jelenlegi helyzet szerint a magyar kormánnyal is sikerül megegyezni, mert teljes mértékben meg van a hajlandóság, hogy az állami szuverenitást nem érintő feltételektől tegyék függővé a kisanant hozzájárulását.

A Pesti Hírlap is ír a kérdésről. Elmondja, hogy Sinajában Benessel és Ducaival szemben Nincsics a legmerevebb álláspontra helyezkedett, bár Benes erősen exponálta magát a zálogjogok felfüggesztéseért.

Benesnek ezt az állásfoglalását a külföldi sajtó angolországi útjával hozta kapcsolatba, mert Londonban meggyőződhetett, hogy az angol pénzügyi piac nem felejtette el a kisanant magatartását a jóvátételi bizottságban. Sinajában nem történt így sem egységes megállapodás, bár Benes és Duca meggyőzték Nincsicsét, hogy Jugoszlávia politikája a magyar kölcsönrel szemben kártékonyan hat a kisanant érdekeire.

Allítólag Franciaország is amellett van, hogy a kisanant tanúsítson előzékenységet az angol-olasz javaslat iránt.

Budapestről jelentik: Az angol sajtó is behatóan foglalkozik a budapesti angol követség kormányának küldött jelentésével, Magyarország közigazgatási állapotát illetően. Kiemeli, hogy Magyarország hatalmas erőfeszítéseket tesz, hogy maga erejéből talpraálljon. A kisanant, mely eddig bizonyos mértékig ellenségesen fogadta a magyar kölcsön ügyét, újabban — bizonyos feltételekkel ugyan, — de engedékenyebbnek mutatkozik.

* Tüzifa kedvezményes árban házhoz szállítva, megrendelhető a Népszövetségi Hangya irodájában (Szilágyi D.-u. 5. sz.)

Nyitott és csukott

autók

bérelhető minden időben Magyarországra is.

Andriská és Rosenbaum

auto garage, Calvin-utca 15. sz.
Telefon 209. Telefon 209.

Ugyanott Michelin Cable auto gummi és benzín kapató.

Ingven kap egy üveg parfümöt, ha 3 kg. Schicht szarvas szappant vásárol.

Kapható minden kereskedésben.

1923. augusztus 25.

Anglia nincs megelégedve a francia felfogással

A francia jegyzéket ma több miniszter tárgyalta Baldwinal. A belga válasz érkezését a hét végére várják. A lapok kiemelik Poincaré feltételeit, melyek alapján

Poincaré hajlandó volna a Ruhr-vidéket kiüríteni.

A jegyzéknek eme része alkalmasnak mutatkozik a további tárgyalásra. Egyébként úgy remélik, hogy a belga jegyzék néhány homályos pontra közelebbi és pontosabb értesítést ad. Elesen bírálják Londonban Poincarénak azt az állítását, hogy az angol javaslat nem tartalmaz áldozatkészséget!

Anglia 700 millió fontot követel és még erre sem kíván elsőbbséget, holott Anglia tartozása ezerkétszáz millió font.

Igy Anglia 500 millióról lemondana a jóvátételi részesedéséből. A követelt 700 millió tulnyomó részét a németektől fogja megkapni, éppen azért kíván olyan politikát, hogy Németország fizethessen. A szövetségesektől csak az adósságok kis részét kívánja csupán, amennyi a német fizetések után még a 710 millióhoz hiányozna. Anglia a szövetségesek kedvéért ennyi összeget vett fel Amerikától.

Londonból jelentik: A francia jegyzékről angol szakértők nyilatkoznak. A vélemények egybehanganak, hogy Franciaország még mindig félreismeri Anglia eddig hozott áldozatait. Ha leszállítja is követeléseit, még mindig csak papíron lévő, értéktelen utópiáról mond le, míg Angliában és Olaszországban értékes hitelezőket ad fel.

Illetékes politikai tényezők szerint Baldwin ma és holnap lord Cecillel és Derbyvel megbeszéli a jegyzéket és szombatn Aist les Baiusbe utazik. Több heti tartózkodása során Poincaréval is találkozik és lord Cursonnal megvitatja, vajon célszerű lesz-e, ha szeptemberben egybehívják a legfelsőbb tanácsot a jóvátétel ügyét egy előzőleg francia és angol részről megbeszélte terv szerint folytatják.

A Wolff-ügynökség jelenti, hogy a francia erőszakosságok folytatódnak. Belga osztagok megszállották a bueri városkát, hogy 50.000 belga franknyi pénzbizságot behajtsanak. Ezért elvitték a város háza butorait és berendezését. A franciák Düsseldorfban 24 milliót, Recklinghausenben 12 millió márkát lefoglaltak.

Zsebmetszés miatt letartóztatott főispáni titkár

Szabadkáról jelentik: Kinos szenzáció tartja izgalomban Baja város publikumát. Az államrendőrség büntető osztálya letartóztatta a bajai előkelő társaság egyik tagját, egy volt főispáni titkárt zsebtolvajlás gyanúja miatt. Az esetnek az ad különösebb érdekességet, hogy az ügy szereplői csaknem mind volt zombori tisztviselők.

Augusztus 11-én éjjel a Preymayer Pál-féle vendéglőben nagyobb társaság ült együtt a makaó-asztalnál. A nyertese, Vukov Béla vármegyei aljegyző és Tomcsányi Aladár vármegyei irodaigazgató voltak, akik éjfélkor felkeltek a kártyaasztaltól és eltávoztak. A társasággal együtt volt Kokas József árvaszéki fogamozó és Karsay Elemér irodatiszt. A kártyakompanya másik része Meskó Ottó nagytrafika. Bizony József mérnök és Csepely József gyógyszerész is rövidesen hazamentek.

Vukovék társasága betért még utközben a Központi kávéházba, ahol csatlakozott a társasághoz Egry Károly városi aljegyző, volt főispáni titkár. A társaság inni és mulatni kezdett. Zárórakor Vukov aljegyző már berugott. Két ur ajánlkozott, hogy

hazakséri Tomcsányi Aladár és Egry Károly.

Másnap korán reggel Vukov Béla aljegyző megjelent az államrendőrségen és feljelentést tett, hogy valaki az éjjel ellopta tőle a tárcáját, amelyben másfél millió korona volt. A rendőrség megindította a nyomozást. Kihallgatta a társaság tagjait, akik igazolták, hogy Vukovnál tényleg nagyon sok pénz volt. Kihallgatta a vendéglősöket, főpincéreket, cigányokat, de minden eredmény nélkül. Ekkor a rendőrség Egry Károly aljegyzőt kezdte megfigyelni.

A rendőrség intézkedett, hogy minden pénzt amivel Egry Károly fizetett azokon a helyeken, ahova járni szokott, tegyenek félre és adjanak át a rendőrségnek.

Azt is megállapította a rendőrség, hogy Egry nagyban kártyázott s Kokas József elnyert tőle 400.000 koronát, amit Egry kifizetett. Erre a rendőrség pénteken délelőtt sulyos gyanúkok alapján Egry Károlyt előállította és előzetes őrizetbe vette. Este hét órakor azonban újból szabadlábra helyezte, mert pozitíve nem tudták a lopást rábizonyítani.

Egry Károly a nála talált pénz eredetéről azt vallotta, hogy nagyobb összegű szokott kapott s azt beváltotta zugforgalomban.

A rendőrség egyelőre szabadlábra helyezte, de tovább folyik ellene a vizsgálat.

Egry Károly a múlt év május elején, az országos választások előtt került Bajára, mint Krudy városi főispán titkára s csakhamar kedvelt tagja lett a bajai társaságnak. Most persze a gyanú kikezdte s azt is elmondják róla, hogy két ízben tetten érték, amint hamisan kártyázott s egyéb bűnökkel is megvádolja a fát.

Baját természetesen kínosan érintette Egry letartóztatása.

Még mindig nem fejeződtek be az adókievetések

Az adókievető speciális bizottság és az adófelelbevezéseket tárgyaló bizottság eredményesen folytatja munkáját, úgy, hogy a mindennapi élet legfontosabb kérdései közé került az adó ügye. Ma már adóvégrehajtásokkal fenyegetőznek és a pénzügyigazgató egy mai felhívásából kitűnik, hogy bizony az adókievetések munkája sem megy éppen egy jól beszervezett és előkészített program szerint. Most értesülünk, hogy bár a házról-házra járó adókievető bizottságok munkája befejeződött, a pénzügyigazgatóság értesülése szerint még nagyon sok olyan adózó van, aki sem vallomási ívet nem adott be, sem a bizottságok nem keresték fel. Ezeket felkéri a pénzügyigazgató, hogy adóvallomási íveiket az illetékes adóhivataloknál azonnal adják be, különben ha megállapítás nyer, hogy valaki az adózás kötelezettsége alól ki akarja magát vonni, a törvény értelmében érzékeny pénzbüntetést kaphat. Sőt a törvénynek olyan paragrafusa is van, amely elzárás büntetést szab ki ilyen esetekben.

Az adókievető speciális bizottság alaposan dolgozik tovább. A tegnap délutáni tárgyaláson dr Fischer Imre adóalapját évi 380.000 leiben, dr Kovács Gyula fogorvos adóalapját évi 160.000 leiben, dr Waldmann Béla adóalapját 130.000, dr Verzar Istvánét 100.000, dr Rácz Miksa és dr Bartha Dezső fogorvos adóalapját 80—80.000, dr Móricz Ernő és dr Náda Samu alapját 60—60.000, dr Matolay Károly és dr Nagy Ignác adóalapját 50—50.000, dr Roskopf Béla 35.000, dr Hevesi Béla és Zipser Béla adóalapját 10—10.000 leiben állapították meg.

Az orvosok a tárgyalások után kijelentették, hogy honorárium megállapításánál a jövőben egyáltalában nem lehetnek tekintettel arra, hogy egyik vagy másik

paciens szegényebb és méltánylást érdemel, mert a megállapított adójuk olyan nagy, hogy azt csak úgy fizethetik meg, ha bevételeiket fokozzák. Az adókievetés halatlan szigorúsága ezzel az orvosi pályát üzletté redikálta és valósággal kényszeríti az orvosokat a jövedelemhajszolásra. Ez az orvosi nivó súlyosodását és az orvosi pálya humanisztikus szellemének sivar eltörését jelenti.

És nemcsak az orvosok határozták el magukat hasonló lépésre.

Ezek után nem nehéz megjövendölni azt, hogy az abnormisan magas adók az életet horribilisan meg fogják drágítani.

UDONSÁGOK

Lapunk vasárnapi száma 3 lei

A nagy papírdrágaság folytán lapunk vasárnapi számának árát kénytelenek voltunk augusztus 26-tól kezdve

három lejre

felemleni.

* **Ferdinánd király születésnapja.** Tegnap d. e. 11 órakor Ferdinánd király születésnapja alkalmával a gör. ort. székesegyházban ünnepélyes Te Deum volt. Az istentiszteleten megjelent Hodor Viktor prefektus és Bucico Coriolan polgármester vezetésével a vármegyei és városi tisztikar s az állami tisztviselők. Az ünnepélyre kivonult a helyőrség egy diszszázada, Olteanu generális az összes törzstisztekkel. Az istentisztelet után a tábornok és a prefektus elvonult a diszszázad előtt. A várost díszesen fellobogózták.

* **Kisajátították a katolikus káptalan összes földjét.** Alpáron. Az alpári parasztok 1921-ben megvásárolták az ottani római katolikus káptalan hatszáz holdas birtokát. A járási agrárbizottság helybehagyta a vételt, egyben kisajátította a káptalannak még megmaradt 50 holdját. A káptalan az 50 hold kisajátítását felebebezte meg, míg az agrárvezérfelügyelő az alpári parasztok által vásárolt hatszáz hold jóváhagyását felebebezte meg. A vármegyei agrárbizottság tegnap tárgyalta a felebebevezéseket. Elutasította úgy a vezérfelügyelő, mint a káptalan felebebevezését s így az alpári parasztok birtokában megmarad a hatszáz hold és kisajátították a káptalan még megmaradt ötven hold kis földjét is.

* **Szerződöttetek a színháznál.** A nagyváradi színház igazgatója, Parlagi Lajos, ma a drámai társulat kiegészítésére le szerződöttette F. Tompos Ellát, az aradi színház tehetséges drámai színésznőjét. Fekete Tivadar aradi író feleségét.

* **Képkiallítás.** Zsigmond Béla ma, 25-én nyitotta meg képkiallítását a Matula festékkereskedésben.

* **Nac-Egyetértés** vasárnapi serleg döntő mérkőzésre teljes felkészültséggel kompletten áll ki mindkét csapat. A Nac revansot is akar venni az Egyetértésen a multkori vereségért. Viszont az Egyetértés minden tudását latba veti, hogy serleg győztes legyen. A mérkőzést Szedincsek temesvári szöv. bíró vezeti. Jegyek váltóhatók Balogh János cégnél.

* **Acélhang-mulatság.** A Nagyváradi Vasöntőde és Gépgyár r.t. „Acélhang” dalköre f. hó 26-án vasárnap délután 4 órai kezdettel tartja nagy műsoros dalestélyét a Karger-féle vendéglőben. A műsor keretében az Acélhang-műkedvelők legjobbjai szerepelnek, azonkívül egyik kiváló footballista kuplékkal lép fel. A kolozsvári „Törekvés” dalkört is sikerült megnyerni arra, hogy egy néhány kiváló számmal szerepeljen az estélyen. Műsor után tánc lesz

LEGUJABB

Olaszország annektálni akarja Fiumét

reggelig, közben lehet konfettizni és szerpentinnel dobálódzni. A tombolán sok értékes tárgyat nyernek, akik mernek. Szépségverseny is lesz. Az estély tiszta jövedelméből az országos versenyen felmerülő költségeit fedezi a dalkör, miért is felülfizetéseket köszönettel elfogad és hirlapilag nyugtáz. Belépő-jegy ára személyenként 15 lei, családjegy ára három személyre 30 lei vigalmi adó nélkül.

* **Asztalos iparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelekébe tartozó összes asztalos iparosokat, hogy f. hó 26-án, azaz vasárnap d. e. 10 órakor a Kereskedelmi Csarnok (nagypiac-tér) termében rendkívül fontos ügyben okvetlenül megjelenni sziveskedjenek. Tisztelettel a Szakosztály elnöksége.

* **A festő iparosok mai mulatsága.** Nagy érdeklődés nyilvánul meg nemcsak a festők és másnemű iparosok körében, de a város polgárai körében is a ma este, Catana rendőrprefektus díszelnökösége mellett a Lido helyiségeiben megtartandó iparos mulatságon. A közös érdekek támogatása, valamint a jó-tékony cél igen sok iparos barátot hoz össze, hogy szórakozást nyújthassanak egymásnak és családtagjaiknak. E ról külföldben a 60 tagú rendező bizottság is gondoskodik, kik értékes, művészi, hasznos és nélkülözhetetlen tombolatárgyak özönét gyűjtötték össze, hogy a szórakozás még hasznos is legyen. Ugy vagyunk informálva, hogy nyereménytárgyak nélkül senki sem fog távozhatni az estélyről. Az estély, mely bankettszerű vacsorával fog megnyílni, műkedvelő és négy helybeli művész fellépése kapcsán művészi kabarét is fog nyújtani, melyet konfetti és virágcsata közben a hajnalig tartó tánc fog követni.

* **Orvosi hír.** Dr. Sándor János belgyógyász a tüdőbetegségek szakorvosa, hazaérkezett s újra rendel. Kossuth-utca 15. sz. a. Füchsl-palota, Röntgen laboratórium és képfény.

* **Hölgyek érdeke felkeresni Rimánóczy-utcán Kertész Reklám női-divat szövet, selyem, vászon-üzletét, mert ott az árak olcsóbbak, mint bárhol.**

* **Postás-bál.** A nagyváradai posta-al-tisztek özvegyeiket és árvaikat segélyező és temetkezési egyesülete 1923. szeptember 1-én a Karger-féle vendéglőben este 8 órától reggel 5 óráig szüreti táncmulatságot rendez az egyesület javára. Belépőjegy személyenként 10 lei, családjegy 3 személyre 20 lei. Külön meghívó nem lesz kiadva. A közönség szíves pártfogását kéri a rendezőség.

* **A Püspök-gyógyfürdőben** szobát már előzetes megrendelés nélkül is lehet kapni. Értesítjük a m. t. közönséget, hogy szeptember hó 1-től a szobaárakból 20% engedményt adunk. Tisztelettel a Fürdőigazgatóság.

Szabók és szabónők fiavelmébe!

divatlapokból
Az őszi divatlapokból
órlási választék érkezett a
Hegedüs Hirlapirodába

NAP ÉS ESŐERNYŐT

minden kivételben készít
Első Erdélyi Ernőolpar
ROSENBERG TESTVEREK
NAGYVÁRAD, ZÜLDFA-U. 8.
KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT

Trieszti távirat jelenti, hogy Mussolini a római konferencián ultimátumszerű emlékiratot nyújtott át a belgrádi kormánynak. Mussolini erősen kijelenti, hogy nem tűrheti a fiumei probléma tovább halogatását. Kijelenti, hogy augusztus 31-énél tovább nem vár, ha eddig nem jönne létre megállapodás.

Olaszország felmondja a rapallói

szerződést és Fiumét haladéktalanul annektálja.

Római diplomáciai körökben úgy tudják, hogy az olasz kormány legközelebb nyilvánosságra hozza a Belgrádnak küldött emlékiratot a jugoszláv jegyzékkel együtt. Ezzel akarnak Jugoszláviára nyomást gyakorolni, mert a megszabott határidő már veszedelmesen közeledik.

Ellanyhult a görög kommunista akció

Athén, augusztus 24. A kommunista sztrájkolók összeültek a katonasággal. Az összeülkezésnek két halottja és öt se-

besültje van. A sztrájk ellanyhult. Szalonikiben volt csak véres összeülkezés.

A franciák újabb megszállásra készülnek

Berlinből jelentik: A Ruhr-vidéken annak a híre terjedt el, hogy a franciák állítólag Siegen vidékén újabb megszállásra készülnek. Deguette tábornok szemleutját, amelyet a megszállott terület keleti részén tett, ezzel hozzák összefüggésbe.

A Vossische Zeitung ezt a híresztelést valószínűnek tartja. A franciák célja ugyanis a lap szerint az, hogy a politikai

helyzetet ezzel is súlyosbítsák.

Bochum vidékén ismét nagy mértékben dühöng a tifuszbajrány. A közönséget plakátokon intik, hogy a Ruhr-vízében ne mosdjon és abból ne is igyék.

Hamm kerületben két községben, ezenkívül tifusz és más epidémikus betegségek is pusztítanak.

* **Gyermek-kabaré az Atlanticban.**

Rég nem tapasztalt nagy érdeklődés előzi meg a 25-én, szombaton, az Atlanticban tartandó nagyszabású gyermek kabarét. A rendezőség páratlan műsorról gondoskodik. Lesznek tréfák, kuplék, mesék, táncok, duettek, magánjelenetek és még sok. A gyermekvilágot szórakoztató színpadi produkciók. A nagyszabású kabaré keretében fellépnek: G. Polgár Mariska, H. Körsöy Juci, Daka Anna, Madas Pista, Galambos Elemér, Perényi Kálmán. Nagy meglepetést fognak kelteni a nagyváradai gyermekvilág dédelgetett kedvencei: Dessevffy Flórka, Berecz Mancika és Balla Sárika, kik Váradon még eddig nem adott újabb **gyermekszámokkal** lépnek gyermektársaik elé. Helyárak: 20, 10 és 6 lei. Jegyek állandóan válthatók az Atlantic pénztáránál.

* **Morzsák a földreform asztaláról.** Ily című közleményünkkel kapcsolatban késséggel megállapítjuk, hogy a biharpüspöki gör. kath. egyházközség a törvényes formák korrekt betartásával alakult meg. Bocsa Mihály lelkész egyéni reputációját a cikk szerzője távolról sem óhajtotta érinteni és az ő működése ezzel kapcsolatban minden tekintetben kifogástalan volt.

* **Az Ördög legújabb száma** ma, szombaton jelenik meg az alábbi érdekes tartalommal: A hét Schwarcz. Egy megfajított elegancia. Az árva ház különös igazgatója. Halász Lajos szerkesztő úr cikket írt. Házastársi levelek, melyek nélkülözik a sablont. Egy kikapós házaspár története. Szöke Szakálék civilben. A medikus megnősült Bécsben. Édes romantika három rövid felvonásban. Ördög kabaré. Bucsuzik a nyár. Ördög pirulák. Szerkesztői posta stb. Egyes szám ára 6 lei.

* **A Gondolatolvasó** a címe Szöke Szakálék ma esti sláger darabjának. Ugyancsak Szöke Szakál a szerzője a műsoron lévő másik darabnak is, melynek a címe: „Ki van soron?” Mindkét darabban fellép az illusztris szerző, kinek darabjait egész Európában játszik s aki már negyedik hete vonz zsufolt házakat a Bonbonnierbe. Sándor, Andai, Gonda, Teleki és Dániel mind méltó partnerei Szöke Szakálnak. Gonda és Andai új szólókkal. Borszéki-Constant-Lucy, Dragomir-duo.

Eva és Willy szintén új számokkal szerepelnek a szenzációs műsorban.

* **Meglepetést kelt az a nagymennyiségű női divat és vászonáru,** mely a Körösparti Áruházba érkezett, melyeket feltűnést keltő olcsó árakban bocsát eladásra. Tisztviselőknek árkedvezmény.

* **Ha ragályos betegség fenyeget,** ügyeljünk a belek szabályos működésére. Koprol az ideális és jóízű csokoládé használatára erre a legalkalmasabb.

* **Harisnyák, keztyűk, gyermektrikók,** esőernyők legolcsóbban Blumnál Körösparton.

* **Manometer és bármely műszer** hiteles javítását, telefon-felszerelést minden fémipari és a készítését szolid árban vállalja Rajz Andor elektro- és precízió mechanikus, Szalárdi-utca 9., (Rosenzweig-palota.)

* **Kabát, kosztüm, öltöny és ruha-**szövet bevásárlásainál nézze meg a Körösparti Áruház szövetmegéneki választékát, melyhez hasonlókat csak fővárosi nagy áruházak nyújthatnak, hol az árak olcsóbbak, mint bárhol.

* **5 lei egy liter tiszta asztali bor** a Népszövetségi Hangyánál. Nem tagoknak 6 lei.

* **Utlevélhez fényképek** leggyorsabban és legolcsóbban készülnek. Ingyen minden felvétel után egy fényképnagyítás. Mimos a fényképészet, Str. Szeguna 4. (Kapuchin-utca.)

* **Szépséghibáit** tökéletesen eltávolíthatja, archajakat, szeplőt, szemölcsöt végleg utónyomok nélkül D. Sternberg Helén kozmetikai intézetében Bemer-tér 3. I. emelet.

Vogytisztító üzlet
Bazár épület — Színház oldal.

ELVALLALOK
mindennemű felső ruha
TISZTÍTÁST
egyenlítő ruhafestést
BORGOS SÁMUEL

MOZI

— A Sötétség gyermekei, dráma 2 részben, 10 nagy felvonásban. Az Atlantic nyári mozi és az Apolló mozi ma, szombaton mutatja be a Sötétség gyermekei című hatalmas filmdráma első részét. A nagyszabású film az élet változó és szeszélyes játékát az emberek felett mutatja be megrendítően izgalmas, érdekes és fordulatos jelenetekben. A szenzációs film főszerepében Grit Hegeda, a hírneves filmművész nő produkál művészi alakítást. A nagyszabású drámát megelőzi egy kacagtató amerikai vígjáték, „Ő” mint rendőr. Előadás kezdete ma, szombaton az Apollóban 3, 5, 7 és 9, az Atlanticban 9 órakor. A 3 órás előadás mérsékelt helyárakkal.

— A Dorian Filmszínházban Luciano Albertini játszik. „A vámpírok” című titokzatos és izgalmas kalanddráma kerül ma színre a Dorian Filmszínházban. A felemulhatatlan és zsonglőr ügyességű Luciano Albertini, akit az egész közönség csodál, játsza a főszerepet. Mellette Jack, a csodamajom végez bravuros produkciókat. Az 5 felvonásos, szenzációs film, amely mindvégig lebilincselve tartja a publikumot, szombat, vasárnap látható a Dorian Filmszínházban. Ezt megelőzi a „Seff mint papucshős” című 2 felvonásos burleszk.

Tőzsdei Jelentések

A lei Párisban 805

Lapzártakor jelentik, hogy a lei Párisban 805-re esett.

Zürich, augusztus 24. (Nytás): Berlin 0000125, Newyork 55325, London 2522, Páris 31, Milánó 2380, Prága 1620, Budapest 003 és egynyelcad, Bukarest 255, Bécs 00077775.

Bukarest, augusztus 24. (Zárlat.) Páris 1265, Berlin 85, London 1030, Newyork 228, Milánó 995, Zürich 4150, Wien 3350, Prága 673, Budapest 175. — Márka 120—125, font 1020—1050, frank 1250—1280, svájci frank 41—42, lira 970—980, dinár 225—230, dollár 226—228, osztrák 34—35, magyar 100—107, sokol 650—660.

Budapest, augusztus 24. (Hivatalos) Berlin 040—060, Páris 1090—1126, Wien 2685—2825.

A többi kurzusok változatlanok.

Zürich, augusztus 24. (Zárlat.) Berlin 0000125, Amsterdam 218, Newyork 55350, London 2522, Páris 310250, Milánó 2380, Prága 1620, Budapest 003 és egynyelcad, Bukarest 255, Varsó 00023, Wien 00077 és hétnyelcad.

Budapest, augusztus 24. A tegnapi tőzsdei forgalomban mutatkozó lanyhaság má kedvezőbb, szilárdabb irányzatnak adott helyet. Koszt pénz augusztus huszonegyre tíz-tizenegyet és fél százalék. Magyar Hitel 800—820.000, Osztrák Hitel 195.000, Kereskedelmi Bank 450.000, Leszámitoló 180.000, Földhitelbank 400.000, Angol-magyar 145.000, Salgó 800—810.000, Kőszén 2900000, Urikányi 1200.000, Nasici 1200—1250.000, Ofa 690—700.000, Zabolai 250.000, Viktória butor 22.000, Rima 190—195.000, Schlick 188—190.000, Államvasut 600.000, Nova 140.000, Brassói 600 ezer, Mútrágya 600.000, Klotild 145.000, Terménytőzsde irányzata barátságos, üzlet főképpen buzában történt. Tiszavidéki buza budapesti paritásban 76500—77000 feladóállomásról 71—72000, rozs 47—48.000 árpa 52—54.000, zab 62—63.000, tengeri 72.000, repce 35.000.

Budapest, augusztus 24. A csütörtöki tőzsdénapon a tegnapi közöltekén kívül a következő zárlati jegyzések történtek: Egyes. Fővárosi 200.000, Általános

210.000, Moktár 250.000, Szentlőrinci 165.000, Cement 255.000, Északi szén 750.000, István téglá 40.000, Kőb. téglá 165.000, Bauxit 195.000, Asphalt 90.000, Kerámia 120.000, Nagybatonyi 310.000, Búr 35.000, Városi 53.000, Déli vasut 140 ezer, Nova 131.000, Athenaeum 265.000, Pallas 79.000, Rigler 78.000, Békéscsabai 127.000, Budapesti 230.000, Királymalom 115.000, Törökszentm. 80.000, Back malom 145.000, M. bizt. 63.000, Fonciére 415.000, Gazd. Gépgyár 190.000, Kistarcsai 115.000, Kaszab 80.000, Magyar acél 400.000, Belga fém 235.000, Motor 105.000, Olom 45.000, Chaudoir 185.000, Vegyipar 53.000, Vagongyár 150.000, Mérleggyár 91.000, Fatermelő 10.000, Dunaharaszti 26500, Fournier 57500, Honi fa 46.000, Kronberger 25.000, M. Lloyd 140.000, Nemzeti fa 330.000, Bárdi 40.000, Baróti 20.000, Chinoin 67.000, Diana 23500, Égisz 52.000, Kel. és Murányi 77.000, Klein és Fia 31500, Vasuti forg. 210.000, Tokaji 100.000, Török 24.000, Részv. sörf. 315.000, Szövő-kötő 97.000, Temesv. szesz 123.000, Gschwindt 370.000, Krausz szesz 120.000, Lámpa 280.000, Lámpa 280.000, Auerfény 250.000, Flóra 240.000, Mútrágya 570.000, Jafa 220.000, Kender 120.000, Ruggyanta 242.000, Mezőg. ipar 1350.000, Olaj 155.000, Szegedi kender 570.000, Stummer 1700.000, Telefon 168.000, Temesv. sör 105.000, Dől. cukor 500.000, Dorogi gumi 60.000, Interrexim 68.000, Goldberger 137.000, Magy. pamut 350.000, Haltenyésző 105.000, Mezőhegyesi cukor 307.000, Szolnoki 38.000.

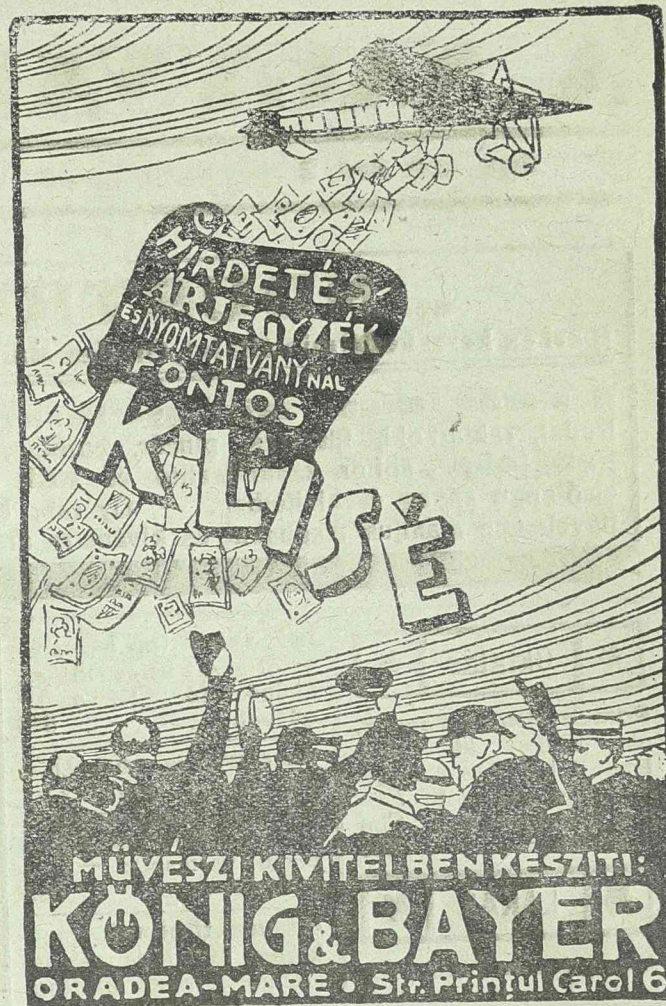
Az utótőzsdén a prolongáció egész simán intéztetett el.

Az utótőzsdén kötött (a prolongációs árfolyamok): Magyar Hitel 840.000 (prol. 950.000), Osztrák Hitel 180.000 (240.000), Salgó 820.000 (900.000), Angol-magyar 130.000, Olasz Bank 69.000, Leszámitoló 170.000, Kereskedelmi Bank 1.450.000, Borsod-Misolkei 270.000, Budapesti Gőzmalom 250.000 (300.000), Hungária 120.000, Viktória Malom 400.000 (500.000), Általános Köszén 2.500.000, Ujlaki 165.000, Athenaeum 240.000, Rigler 72.000, Pallas 76—78.000, Ganz-Danubius 24.000.000, Ganz-Villamos 2.100.000, Spódium 460.000, Goldberger 135.000, Mútrágya 610.000, Georgia 1.400.000, Kender 130.000, Szalámi 32.500, Hazai Fa 202.000, Lichtig 26.500, Ofa 650.000, Zabolai 250.000, Atlantica 82.000, Levante 620.000, MFTR 460.000, Nova 135.000, Tröszt 170.000, Déli 141.000, Ált. Takarékpénztár 240—245.000, Ingatlan 320.000, Östermelő 470.000.

Este hét órakor előfordult árfolyamok a következők: Athanaeum 250.000, Osztrák Hitel 185.000, Rigler 85.000, Pallas 90.000, Nemzeti 75.000, Viktória butor 24.000, Interrexim 70.000, Star-Film 35.000, Kéve 38.000—4000, Ujpesti beton 5500, Ofa 700.000 korona.

Nem jegyzett értékek: Kéve 3400—4000, Budapesti Bank 15—16.000, Warningsdorfi 2800—3000, Kopeczkv 4500—5500, Pharmacia 6500—7000, Demecseri 25—28.000, Concordia szén 24—26.000, Bródi Vagon 60—65.000, Hungária kalap 17—21.000, Sajókondói szén 25—30.000, Kőröncsberényi 17—19.000, Corvin gép 10—13.000.

**MODERN és KLASSZIKUS
MUZSIKA
TÁNC OPERA
OPERETT
KÖTTÁK CSAK A
HEGEDÜS HIRLAPIRODA
ZENEMUOSZTÁLYÁBAN**

**HÍRDETÉS
ARJEGYZÉK
ES NYOMTATVANY NÁL
FONTOS
KILISÉ**

**MŰVÉSZI KIVITELBEN KÉSZÍTI:
KÖNIG & BAYER
ORADEA-MARE • Str. Prințul Carol 6**

Dinamo 110 Volt, 40 K. W. egyenáramú
Egyesült Elektr. R. T. gyárt-
mányu, 4 sarkos, teljes kapcsolótábla
berendezéssel, kevesei használt **eladó**
Megtekinthető: Stern Béla géptechnikusnál,
Strada Avram Iancu No. 18. Oradea-Mare.

Modern kölcson könyvtár

10 leíért egy héten át bármennyi könyvet
olvashat a

**HEGEDÜS
HIRLAPIRODA
kölcsonkönyvtárából.**

Értesítés

Felhívjuk vevőink figyel-
mét, hogy üzletünket me-
chanikai műhellyel bővi-
tettük ki. Elvállalunk csa-
ládi, házipari, valamint min-
dennemű speciális varrógép-
eket javításra. A javításokat
különösen a tőlünk vásárolt
varrógépeket a legjutányosabb árban és fe-
lősséggel vállaljuk.

SINGER VARRÓGÉP nagyváradi fióktelpe
Oradea-Mare, Str. Avram Iancu (Kossuth-u.) 16.

PAPIRHULLADÉKOT

bármily mennyiségben
vesz: **SONNENFELD**
A. R.-T., Str. Prințul
Carol (Szilágyi Dezső-
utca) 6. szám alatt.

20

ipari és kereskedelmi vállalat, Oradea-Mare, Calea Victoriei 1

Fround Benjámin
 ékszerész, Nagyvárad,
 Călea Regelui Ferdinand
 (Rákóczi út) 11 szám.
 Széchenyi szálló épület
 Ékszer alkalmi áron kapható